

Téma: Rovné zacházení? – Lidská práva

Blok 3: Čí práva? Přistoupit k činům

Tento blok je zaměřen na historické aspekty lidských práv a práv menšin a na základní zásady, na nichž jsou tato práva založena.

Výukový cíl tohoto bloku

Studenti budou schopni:

- diskutovat o tom, jaká je souvislost mezi totalitními režimy a odpíráním práv
- lépe formulovat své názory na dané téma prostřednictvím kreativních prostředků
- vytvořit si vlastní jasný názor na význam lidských práv

Poskytnuté materiály

- Materiál č. 9 Citáty lidskoprávních aktivistů
Materiál č. 10 Jak se žilo za totality
Materiál č. 11 Maslowova hierarchie potřeb
Materiál č. 12 Citát
Materiál č. 13 Článek
Materiál č. 14 Sacharovovy
Materiál č. 15 Písně a obrazy související s tématem práv

Výuková aktivita č. 1: Inspirace aktivistů bojujících za lidská práva

Položte studentům otázku: „Do jaké míry se cítíte ve svém každodenním životě bezpečně?“ Vybídněte je, aby vyjádřili své názory a své odpovědi zdůvodnili. Poté je vyzvěte, aby se zamysleli nad historií své země a jmenovali příklady porušování práv. Jejich odpovědi mohou souviset s nějakou zásadní událostí, jako je válka, diktatura nebo obdobná událost. Vysvětlete rozdíl mezi přímým a nepřímým porušováním práv. Za tímto účelem je přimějte k zamyšlení nad slovními výrazy či jazykovými obraty, které oni sami nebo lidé v jejich okolí používají a jež mohou jiné osoby a sociální skupiny urážet. Domnívají se, že takové výrazy a obraty jsou neškodné? Napadají je nějaká vysvětlení, proč by takový způsob mluvy mohl být škodlivý a proč je urážlivý? Dejte jim rovněž za úkol vzpomenout si na někoho, kdo bojoval za lidská práva. Při této aktivitě využijte materiál č. 9.

Výuková aktivita č. 2: Totalitní režimy: Co byste dostali výměnou za odpíraná práva

Rozdejte studentům materiál č. 10 a objasněte jim, že v tomto materiálu si přečtou osobní postoje lidí, kteří žili v totalitních režimech a z rozličných osobních důvodů proti odpírání lidských práv nic nenamítali nebo jim nevadilo. Také si přečtou krátký úryvek ze slavné knihy George Orwella „Farma zvířat“, která popisuje život v totalitním systému. Mohou studenti najít v těchto textech a v názorech formulovaných v materiálu č. 9 některé společné rysy? Zeptejte se studentů, zda si myslí, že všichni měli stejný pocit jako tyto jednotlivci.

Zaměřte diskusi na potřeby a požadavky člověka (a jejich význam), které mohou vést ke zrodu práva. Jak požadavky, tak i potřeby jsou v našem každodenním životě velmi důležité, ale souvisejí obě tyto věci s právy? Je jedno důležitější než druhé? Rozdejte studentům materiál č. 11, který jim pomůže zkoumat vztah mezi požadavky, potřebami a příslušnými právy. V roce 1943 přišel psycholog jménem Abraham Maslow s teorií hierarchie lidských potřeb, podle níž nejzákladnějšími jsou fyziologické potřeby neboli tělesné požadavky člověka nezbytné pro přežití. Nejsou-li tyto požadavky splněny, lidské tělo nemůže řádně fungovat. Fyziologické potřeby se považují za potřeby nejdůležitější, měly by být tedy splněny nejdříve. Po nich následuje potřeba bezpečí a jistoty, která zahrnuje osobní, finanční a zdravotní zabezpečení. Pokud si vzpomeneme na Všeobecnou deklaraci lidských práv OSN, uvědomíme si, že tyto potřeby v ní byly zakotveny jako základní lidská práva. Vyzvěte studenty, aby s Maslowovou pyramidou spojili i zbývající práva uvedená ve Všeobecné deklaraci OSN.

Poté se v rámci debaty zamyslete nad tím, jak lze touto hierarchií vysvětlit fakt, že někdy jedinci zbavení některých práv, například práva na svobodu projevu, na volný pohyb atd., proti tomu neprotestují, dokud jsou uspokojována jejich základní práva. Co ale potom brání autoritářskému režimu v tom, aby člověku odepřel i další práva? Někdy autoritářský režim chrání velkou část obyvatelstva, ale bere si na mušku konkrétní společenské nebo menšinové skupiny.

Výuková aktivita č. 3: Bráníme svou lidskost

Rozdejte studentům materiál č. 12, v němž je uveden slavný citát Martina Niemöllera, který přežil věznění v nacistických koncentračních táborech. Jak studenti na tento citát reagovali? Nám všem je společná naše lidská přirozenost a s tím přímo souvisejí základní lidská práva. Ochrana těchto práv je všeobecnou záležitostí, která se týká všech bez ohledu na etnickou příslušnost, náboženské vyznání, sociální či jiný původ.

Pokud chcete diskusi obohatit, rozdejte studentům materiál č. 13. Obsahuje článek, který roku 2012 napsal profesor kriminologie, který tvrdil, že charakterizování velkých skupin osob na základě symbolů spojovaných se zvířaty tyto skupiny v očích ostatních odlidšťuje. Toto odlidštění mělo v minulosti a má i dnes tragické důsledky. Mohou studenti uvést některé příklady těchto důsledků?

Skupinová aktivita č. 1: Evropský parlament a boj za lidská práva

Položte studentům otázku: „Kdo může zajistit dodržování lidských práv?“ Ponechejte jim čas na zodpovězení otázky a zdůvodnění odpovědi. Poté jim napovězte, že někdy mohou v této oblasti dosahovat větších výsledků zaštiťující organizace. Pohovořte před studenty o tom, že dodržování lidských práv je jednou ze základních hodnot Evropské unie. V roce 1988 založil Evropský parlament Sacharovovu cenu za svobodu myšlení. Zeptejte se studentů, zda vědí, odkud pochází název tohoto ocenění. Rozdejte jim materiál č. 14, v němž je původ názvu zmíněného ocenění stručně vysvětlen. Vyzvěte studenty, aby se na základě tohoto vysvětlení zamysleli nad historickými okolnostmi a symbolickým významem této iniciativy a aby na toto téma diskutovali.

Po této krátké diskusi rozdělte třídu do skupin a dejte studentům za úkol analyzovat materiál č. 14 a odpovědět na otázky, které se k němu pojí. Připomeňte jim původ Sacharovovy ceny a boj za lidská práva v kontextu studené války. Vyzvěte je, aby porovnali minulost se současností na základě výběru oceněných osobností. Cena se uděluje jednotlivcům, kteří výjimečným způsobem

DŮM EVROPSKÝCH DĚJIN

přispěli k celosvětovému boji za lidská práva. Na této internetové stránce se mohou studenti seznámit s laureáty Sacharovovy ceny, kteří toto ocenění získali v minulých letech:

<http://www.europarl.europa.eu/sakharovprize/cs/laureates/since-2010.html>

Vyzvěte studenty, aby se zamysleli nad tím, proč EU sleduje porušování lidských práv mimo Unii. Vysvětlete jim, že o názory, postřehy a zjištění své skupiny se s ostatními spolužáky podělí ve skupinové diskusi.

Máte-li dostatek času, požádejte studenty, aby popřemýšleli o tom, jakými prioritami by se řídili, pokud by byli členy výboru pro udílení Sacharovovy ceny. Jak by se rozhodovali, pokud by měli zvolit mezi dvěma možnostmi: mezi mimořádně závažným porušováním lidských práv mimo EU a méně závažným porušováním práv v EU? Co by vybrali k ocenění a proč?

Skupinová aktivita č. 2: Zodpovědní lidskoprávní odborníci v akci

Rozdělte třídu do 5 až 6 přibližně stejně velkých skupin a každé skupině přiřadte nějaké právo nebo právo nějaké menšiny. Můžete jim případně nabídnout, aby si nějaké právo menšiny, skutečné nebo smyšlené, vybrali. Vysvětlete studentům, že nyní jsou marketingovými odborníky, kteří pracují pro skupiny bojující za lidská práva, a že nedávno byli pověřeni marketingovou kampaní zaměřenou na konkrétní práva (nebo kategorii práv). Každá skupina musí připravit celou kampaň, včetně textů, propagačního materiálu, akčního plánu a zviditelnění v sociálních médiích. Pokud jde o název kampaně, mohou použít smyšlený název navržený v názvu této aktivity (Zodpovědní lidskoprávní odborníci v akci) nebo si vymyslet název vlastní. Pomocí plakátů a transparentů si mohou rovněž vytvořit vlastní vizuální identitu. Případně si mohou složit i píseň. Zdrojem inspirace jim může být obraz v materiálu č. 14. Každá skupina musí svou kampaň představit spolužákům tak, jako by svou „věc“ prezentovala potenciálním příznivcům, a uvidí se, koho přesvědčí a získá pro svou věc. Objasněte jim, že mají být objektivní a zdržet se prezentování osobních názorů.